

ALUSTATALOUS EI OLE JAKAMISTALOUTTA (VÄLTTÄMÄTTÄ)

LÄHTÖKOHTIA ALUSTATALOUDEN SÄÄNTELYYN

MAIJA MATTILA

Jakamistalous eli resurssien jakaminen uuden tuotamisen sijaan on nähty keinona, joka mahdollistaa taloudellisen toiminnan maailman kestävässä rajoissa.

Jakamistaloudesta ja alustataloudesta puhutaan toisinaan synonyymeinä. Tämä hämärtää jakamistalouden myönteisiä piirteitä ja houkuttelee sääntelemään alustataloutta mahdollisimman vähän.

Jakamistalous on määriteltävä tiukasti sen myönteisten piirteiden kautta ja erotettava muusta alustataloudesta. Tämä eronteko on lähtökohta alustatalouden sääntelylle. Alustatalouden mahdollisimman keveän sääntelyn ei pidä olla itsetarkoitus.

SISÄLTÖ

Johdanto 4

Alusta- ja jakamistalouden häilyvät määritelmät: Esimerkkinä EU 6

Jakamistalous, vertaistalous, keikkatalous, palvelu-tuotetalous... 7

Kohti jakamistalouden tiukkaa määritelmää 10

Millaista alustatalouden sääntelyä tarvitsemme? 12

JOHDANTO

MAAILMAN TALOUSFOORUMI KIRJOITTI dialogiraportissaan vuonna 2013 maailman olevan käännekohdassa. Luonnonvarojen hupenemisen, väestönkasvun, kaupungistumisen, ihmisten vanhentumisen ja toisaalta nuorempien ikäryhmien räjähdysmäisen kasvun selitettiin aiheuttavan julkisille palveluille ja yhteisöllisyydelle ennennäkemättömiä haasteita. Samaan aikaan digitaalisten teknologioiden katsottiin mullistavan ihmisten välisen yhteydenpidon, koska enää kommunikaatioon ei tarvittu välikäsiä. Oli alettu havaita, että maailmassa on paljon resursseja ja alikäytettyä omaisuutta, jota voisi käyttää tehokkaammin juuri teknologian avulla. Uusi sukupolvi ei pitänyt omistamista enää itseisarvona.¹

Talousfoorumin raportti maalasi kuvan tulevaisuudesta, jossa taloudellisia resursseja ja luonnonvaroja käytetään nykyistä tehokkaammin ja kestävämmiin, ja jossa ihmisten kesken vallitsevat nykyistä syvemmät ja henkilökohtaisemmat yhteydet. Jakamistalouden esimerkeiksi listattiin muiden muassa Airbnb, Getaround, LiquidSpace, RelayRides ja CouchSurfing.² Kaikissa näissä kyse oli jakamisesta, olivatpa jaettavana sitten kodit, toimistotilat, autokyydit tai sohvut.

Nyt, viisi vuotta myöhemmin, Maailman talousfoorumin raportin kirjoittaja April Rinne puhuu jakamistalouden nurjasta puolesta. Jakamistalouden piti tuottaa taloudellisia, ympäristöllisiä, sosiaalisia ja käytännöllisiä hyötyjä, mutta siitä ollaan kaukana. Airbnb:tä käytetään ”haamuhotellien” pyörittämiseen sääntelyn kiertämiseksi. Ilmiöitä niputetaan jakamistalous-termin alle, vaikka niillä ei olisi mitään tekemistä jakamistalouden alkuperäisen idean kanssa. Kiinassa ilman telineitä toimivat polkupyörät ovat aiheuttaneet ongelmia: pyöriä on varastettu ja niitä on kerääntynyt käyttämättöminä kasoihin. Jakamistalouden piti olla avoin kaikille ja tuottaa tasa-arvoa, mutta sekä algoritmeihin että ihmisten toimintaan alustoilla sisältyy enemmän ja vähemmän piiloisia ennakkoluuloja.³

Samaan aikaan jakamistalouden nousun kanssa on alettu puhua alustataloudesta. Alustat ovat teknologisen kehityksen eri vaiheissa tarkoittaneet hiukan eri asioita. Nykyään ne ymmärretään ennen kaikkea kahden- tai monenkeskiseksi markkina- paikoiksi eli transaktioiden välittäjiksi.⁴ Alustojen keskeinen ominaispiirre on verkostovaikutus eli se, että alustojen käyttäjilleen tuottama hyöty riippuu siitä, kuinka moni muu käyttää samaa alustaa. Palvelun arvo siis kasvaa käyttäjien lukumäärän kasvaessa. Alustat myös synnyttävät toimijoiden välille monensuuntaiset markkinat. Liiketoimintamalli perustuu suuriin tietomääriin, joita kerätään, käsitellään ja muokataan. Lisäksi alustat ovat riippuvaisia tieto- ja viestintäteknologiasta, joka mahdollistaa käyttäjien saavuttamisen heti ja helposti.⁵

Airbnb on malliesimerkki alustasta. Palvelun kautta ihmiset voivat ilmoittaa omia asuntojaan tai osia asunnoistaan vuokrattaviksi lyhytaikaisesti, ja vastaavasti sivustolta voi etsiä lyhytaikaista majoitusta. Elokuussa 2018 palveluun oli listattuna yli viisi miljoonaa kohdetta 81 000 kaupungissa ja 191 maassa. Palvelu oli majoittanut siihen mennessä yli 300 miljoonaa ihmistä.⁶ Airbnb:n digitaalinen järjestelmä siis kerää valtavan määrän ihmisten itse syöttämiä tietoja ja saattaa majoituksen tarjoajat ja majoitusta etsivät yhteen varsin kitkattomasti. Liiketoiminta nojaa yksityisiin majoittajiin ja majoittujiin, eikä Airbnb omista yhtäkään vuokra-asuntoa. Kuten alustataloudessa yleensä, palvelun suosio perustuu luottamukseen, jota Airbnb pystyy rakentamaan toimijoiden välille ihmisten toisistaan antamalla julkisilla arvioilla.

1 Rinne 2013, 5.

2 Rinne 2013, 6.

3 Lee 2016; Miller 2015; Ramaswamy 2017; Rinne 2018; Springer 2018.

4 Ailisto ym. 2016, 12.

5 Ailisto ym. 2016, 12–14; Euroopan komissio 2016a, 2–3.

6 Airbnb 2018.

Airbnb on siis alustatalouden liiketoimintaa. Samalla se sopii myös jakamistalouden määritelmän sisään – ainakin, jos sen toimintaa tarkastelee sen alkuperäisen toiminta-ajatuksen valossa (tähän palataan myöhemmin). Muissakaan yhteyksissä ei ole tavatonta, että alusta- ja jakamistaloudesta puhutaan ristiin. Muun muassa Uber mainitaan eri lähteissä vaihdellen esimerkkinä joko alustataloudesta tai jakamistaloudesta.⁷

⁷ Ks. Ailisto ym. 2016, 19; Degryse 2017, 2; Kenney & Zysman 2016; Sundararajan 2016, 6; Vaskelainen & Tura 2018; Rinne (2018) huomauttaa, että Uber ei ole koskaan itse väittänyt olevansa osa jakamistaloutta.

EI OLE TAVATONTA, ETTÄ ALUSTA- JA JAKAMISTALOUEDESTA
PUHUTAAN RISTIIN. MUUN MUASSA UBER MAINITAAN
ERI LÄHTEISSÄ VAIHDELLEN ESIMERKKINÄ JOKO
ALUSTATALOUEDESTA TAI JAKAMISTALOUEDESTA.

Tämä raportti toimii pohjana tulevalle, erityisesti työntekijän asemaa alustataloudessa käsittelevälle julkaisulleni. Keskeinen kysymys sekä tässä että tulevassa julkaisussa on, miten alustataloutta tulisi säännellä. Kuten Maailman talousfoorumin julkaisusta ilmenee, jakamistalouteen liittyy valtavasti myönteisiä odotuksia. Sen on nähty madaltavan hierarkioita, palauttavan vallan ihmisille itselleen ja samalla säästävän luonnonvaroja ja vahvistavan yhteisöllisyyttä.⁸ Näiden myönteisten odotusten vuoksi on helppo ajatella, että jakamistalouden kehittymistä on edistettävä kaikin tavoin. Sitä ei saa ”säännellä kuoliaaksi”.

⁸ Rinne 2013, 3.

Näin onkin, mutta juuri tästä syystä jakamistalouteen ei pidä sekoittaa liiketoimintaa, joka kyllä hyödyntää teknologiaa uudella tavalla, mutta ei täytä lupausta resurssien tehokkaasta käytöstä tai vaikkapa valtahierarkioiden purkamisesta. Jakamistaloutta ei siis pidä nähdä kaikkialla eikä sääntelyä pidä pelätä siellä, missä sitä tarvitaan. Yksittäinen alustatalouden ilmiö saattaa olla jakamistaloutta, mutta ei välttämättä.

Tässä raportissa tarkastelen niitä moninaisia määritelmiä, joita erityisesti jakamistaloudelle on annettu. Kysyn, ovatko kaikki nämä määritelmät sääntelyn kannalta kohdallisia ja sikäli kun eivät ole, mikä olisi hyvä jakamistalouden määritelmä. Millä ehdoilla alustatalouden piiriin laskettava toiminta voidaan ymmärtää osaksi jakamistaloutta? Lopuksi vielä hahmottelen sitä, mitä seurauksia valitulla jakamistalouden määritelmällä on alustatalouden sääntelylle.

ALUSTA- JA JAKAMISTALouden HÄILYVÄT MÄÄRITELMÄT: ESIMERKKINÄ EU

Aloitetaan alusta- ja jakamistalouden monien määritelmien hahmottaminen Euroopan unionista. Euroopan komission dokumenteissa eronteko verkkoalustojen (alustatalouden) ja jakamistalouden välillä tulee esiin lähinnä implisiittisesti; niistä puhutaan eri dokumenteissa ilman, että yhteyttä niiden välillä osoitettaisiin. Verkkoalustoista puhutaan digitaalisten sisämarkkinoiden strategian yhteydessä, jolloin niihin liitetään uudet ja innovatiiviset liiketoiminnan mahdollisuudet. Verkkoalustojen muun muassa nähdään synnyttävän merkittävää lisäarvoa ja edistävän uusia yrityshankkeita sekä luovan strategisia riippuvuussuhteita. Teollisuuden kilpailukyvyyn ajatellaan paranevan ja kuluttajien hyvinvoinnin lisääntyvän valinnanvaran lisääntyessä.⁹

Toisaalla taas käsitellään yhteistyötaloutta (collaborative economy), joka on komission nimitys jakamistaloudelle.¹⁰ Yhteistyötaloudella komissio tarkoittaa ”sellaisia yhteistyöalustoja hyödyntäviä liiketoimintamalleja, joilla luodaan avoin markkinapaikka usein yksityishenkilöiden tarjoamien tavaroiden tai palvelujen väliaikaista käyttöä varten”.¹¹ Yhteistyötalous on siis komissiolle (usein) vertaisten välillä tapahtuvaa ja väliaikaiseen käyttöön liittyvää. Se puhuu yhteistyöalustoistakin liiketoimintamallina.

Eräänlainen häilyvyys verkkoalustoista ja yhteistyötaloudesta (jakamistaloudesta) puhuttaessa tulee esiin etenkin PwC:ltä tilatusta selvityksessä yhteistyötalouden koosta. Selvityksen mukaan yhteistyötaloudessa organisaatiot käyttävät verkkoalustoja yhdistääkseen hajallaan olevat ihmisryhmät ja yritykset, mikä mahdollistaa jaetun pääsyn omaisuuteen, resursseihin, aikaan ja taitoihin mittakaavassa, joka ei ennen ollut mahdollinen. Yhteistyötalouden katsotaan koostuvan viidestä sektorista: vertaismajoituksesta, vertaiskuljetuksesta, kotitalouden tilattavista palveluista, tilattavista ammattilaispalveluista sekä yhteisöllisestä rahoituksesta.¹²

Vertaismajoitus ymmärretään selvityksessä yksityisten henkilöiden vajaakäytöllä olevien asuntojen vuokraamiseksi matkailijoille ja vertaiskuljetus kuvataan keinoksi yhdistää ajajat ja matkustajat lyhyille ja pitkille matkoille. Molempien kohdalla puhutaan nimenomaan jakamisesta, mutta esimerkeiksi annetaan myös Airbnb ja Uber.¹³ Airbnb:n kohdallahan joissakin tapauksissa ei ole välttämättä lainkaan kyse oman asunnon tai sen osan vuokraamisesta, vaan asunnot saattavat olla yksinomaan vuokrauskäytössä. Uberin kohdallakaan auton kuljettaja ei tekisi matkaa ilman asiakkaan tilausta.

Raportissa lasketaan myös tilauspalvelut osaksi yhteistyötaloutta. Kotitalouden tilauspalveluiden selitetään olevan joukkoihin perustuvia markkinapaikkoja. Tällaisiksi esitetään muun muassa ruokaostosten ja ravintola-annosten kuljetuspalvelut, kuten Instacart ja Deliveroo. Suomessa vastaavia palveluita ovat Foodora ja Wolt. Kodin askareisiin tarkoitetuista palveluista mainitaan TaskRabbit. Tilattavat ammattilaispalvelut taas ymmärretään paikoiksi, joista yksilöt ja yhtiöt etsivät yksittäisiä tehtäviä suorittamaan freelancereita, joilla on ylimääräistä kapasiteettia (”freelancers with spare capacity”). Upwork ja HolterWatkin ovat näistä esimerkkejä.¹⁴

9 Ks. Euroopan komissio 2016a, 2–3.

10 Ks. Codagnone & Martens 2016, 6.

11 Euroopan komissio 2016b, 3.

12 Vaughan & Daverio 2016, 32–33.

13 Vaughan & Daverio 2016, 32.

14 Vaughan & Daverio 2016, 32–33.

KOTITALOUDEN TILAUSPALVELUIDEN KOHDALLA YHTEYS JAKAMISTALOUTEEN ON HATARA; ERILAISET RUOANVÄLITYSPALVELUT OVAT EPÄILEMÄTTÄ OSA ALUSTATALOUTTA, MUTTA ONKO KYSE SITTENKIN AINOASTAAN TYÖN TEKEMISEN ORGANISOIMISESTA UUDELLA TAVALLA?

Vaikka tilattavien ammattilaispalveluiden kohdalla freelancereihin yhdistetäänkin ylimääräinen, siis tavallaan vapaana oleva kapasiteetti, on yhteys jakamistalouteen hieman väkinäinen. Freelancerithan tekevät oman ammattinsa mukaista työtä; tuskin työsuhteessa olevienkaan vapaa-aikaa tai osa-aikaisuutta kutsutaan ”ylimääräiseksi kapasiteetiksi”. Myös kotitalouden tilauspalveluiden kohdalla yhteys jakamistalouteen on hatara; erilaiset ruoanvälityspalvelut ovat epäilemättä osa alustataloutta, mutta onko kyse sittenkin ainoastaan työn tekemisen organisoimisesta uudella tavalla?

PwC-raportin määritelmiä voi myös tarkastella vasten komission omaa yhteistyötalouden määritelmää, joka lähtee vertaiskaupasta yleensä yksilöiden välillä sekä tavaroiden ja palveluiden väliaikaisesta käytöstä. Onko esimerkiksi Uber-matkustajan ja -kuljettajan välillä kyse vertaisista? Entä ravintola-annoksen tilaajan ja lähetin välillä? Näissä tapauksissa jälkimmäiset vaikuttavat ennen kaikkea työntekijöiltä, olipa kyse työsuhteisesta tai freelance-työstä.

JAKAMISTALOUS, VERTAISTALOUS, KEIKKATALOUS, PALVELU-TUOTETALOUS...

Jakamis- ja alustatalouden määrittelyn hankaluutena on sekin, että samansuuntaisia mutta hieman eri asioita tarkoittavia termejä on useampia. Näitä ovat muun muassa vertaistalous, keikkatalous ja palvelu-tuotetalous. Vertaistaloudessa olennaista on, että sekä kuluttajat että tuottajat ovat yksityisiä henkilöitä. Sen piiriin kuuluvat yhtä lailla käytetyn tavaran markkinapaikat, kuten eBay, Craigslist, Tori.fi ja Huuto.net, kuin myös fyysisiä tuotteita lainaksi tai vuokralle tarjoavat tahot, kuten Airbnb, RelayRides ja työkalukirjastot, ja lyhyitä keikkojakin tarjoavat palvelut. Jälkimmäisestä esimerkiksi käyvät aikapankit; esimerkeiksi mainitaan kirjallisuudessa myös Uber ja siivouspalvelua välittävä Handy, jota Suomessa vastaisi Freska tai Moppi.com.¹⁵ Tästä lyhyitä keikkoja hyödyntävästä taloudellisen toiminnan muodosta käytetään nimitystä keikkatalous, joka korostaa uuden taloudellisen toiminnan vaikutusta työelämään ja keikkamaisen työn lisääntymistä. Fyysisiä hyödykkeitä lainaksi tarjoavista palveluista käytän nimitystä palvelu-tuotetalous. Samasta ilmiöstä on käytetty nimitystä palvelutalous tai palveluliiketoimintamalli,¹⁶ mutta tässä käytetään tarkoituksella nimitystä

¹⁵ Vaskelainen & Tura 2018, 38.

¹⁶ Ks. Tekes 2014.

”palvelu-tuotetalous”. Näin tulee näkyviin, että kyseessä on fyysiseen tuotteeseen liittyvän palvelun myyminen, siis määräaikaisen käyttöoikeuden myyminen pelkän palvelun (kuten esimerkiksi hiusten leikkauksen tai kasvohoidon) myymisen sijasta.

Vaikka jaottelu vertais-, keikka- ja palvelu-tuotetalouteen on hyödyllinen alustatalouteen liittyvien ilmiöiden erittelemisessä, se näyttäisi kuitenkin venyttävän jakamistalouden käsitettä turhan laajalle.¹⁷ Jos jakamistalouteen sisällytetään myös keikkatalous ja esimerkeiksi annetaan sellaisia yhtiöitä kuin Uber, Deliveroo ja Handy, herää kysymys, onko mikä tahansa kaupan kassalla asiointi jakamistaloutta. Kassallahan kohtaavat kaksi yksilöä, myyjä ja asiakas.

Nopeimmat kiirehtivät nyt huomauttamaan, että kaupassa myyjä on työsuhteessa ja asiakas maksaa ostoksestaan yritykselle, ei myyjälle. Mutta samalla tavalla toimivat toisinaan jakamistalouden piiriinkin laskettavat kuljetuspalvelut, esimerkiksi Uber, Foodora ja Wolt: ne ottavat maksun asiakkaalta ja tilittävät sen kuljettajalle myöhemmin. Ne eivät siis ole puhtaasti välittävinä tekijöinä vaan ne on mahdollista ymmärtää kaupankäynnin osapuoliksi. Toisin kuin Airbnb:ssä, palvelun tarjoaja (eli kuljetusalojen tapauksessa kuljettaja) ei itse määrittele palveluksensa hintaa vaan sen tekee alusta. Se, millaisiksi osapuoliksi nämä alustayhtiöt kaupankäynnissä ymmärretään, riippuu sääntelystä.

17 Vaskelainen & Tura (2018) tekevät artikkelissaan kategorisoinnin nimenomaan jakamistalouden sisällä. Heidän mukaansa myös esimerkiksi Uber on jakamistaloutta, koska siinä tilaustalous liittyy vertaistalouden kanssa.

SE, MILLAISIKSI OSAPUOLIKSI ALUSTAYHTIÖT KAUPANKÄYNNISSÄ YMMÄRRETÄÄN, RIIPPUU SÄÄNTELYSTÄ.

Muita jakamistalouden lähitermejä ovat muun muassa yhteistyökulutus (collaborative consumption), pääsyyn perustuva kulutus tai talous (access-based consumption, access economy), jaettu kapitalismi (shared capitalism), kytketty talous (connected economy) ja edellä mainittu vertaistalous (peer economy).¹⁸ Rachel Botsman käsittelee näistä yhteistyötaloutta, yhteistyökulutusta, jakamistaloutta ja vertaistaloutta.

Hänen mukaansa:

- Yhteistyötalous (collaborative economy) rakentuu hajautuneille verkostoille keskenään yhteyksissä olevien ihmisten ja yhteisöjen välillä. Se muuttaa tapaamme tuottaa, kuluttaa, rahoittaa ja oppia.
- Yhteistyökulutus (collaborative consumption) on tuotteiden ja palveluiden jakamiseen, vaihtamiseen ja vuokraamiseen perustuva taloudellisen toiminnan muoto. Se muuttaa tapaamme kuluttaa.
- Jakamistalous (sharing economy) perustuu alikäytettyjen resurssien, kuten tilan tai taitojen jakamiseen rahaa vastaan tai ilman.
- Vertaistaloudessa (peer economy) yksilöiden väliset markkinapaikat helpottavat jakamista ja tuotteiden ja palveluiden suoraa kauppaa. Vertaisten välisellä luottamuksella on tässä suuri merkitys.¹⁹

18 Ks. Botsman 2015; Codagnone & Martens 2016, 6.

19 Botsman 2013.

Botsmanin mukaan osa yhteistyötaloudesta ja yhteistyökulutuksesta voidaan laskea jakamistalouden ja/tai vertaistalouden piiriin, mutta ei kaikkea. Jakamistalouskin on osin vertaistaloutta, mutta ei kokonaan. Näitä kaikkia yhdistää kuitenkin hajautunut valta eli teollisuustalouden kuluttajien muuttuminen yhteistyötalouden luojiksi, rahoittajiksi, tuottajiksi ja tarjoajiksi sekä uusi tapa ajatella voimavarojen hyödyntämistä. Teknologia mahdollistaa pääsyn alikäytettyihin voimavaroihin. Taustalla vaikuttavia arvoja ovat yhteistyö, voimaantuminen, avoimuus ja inhimillisuus. Muutoksen ajureina ovat teknologiset innovaatiot, arvojen muuttuminen, taloudelliset realiteetit sekä ympäristön tilasta nousevat välttämättömyydet.²⁰

20 Botsman 2013.

Kaksi vuotta näiden määrittelyiden tekemisen jälkeen Rachel Botsman palasi aiheeseen todeten, että termien määrä ja epäselvyys niiden välillä on vain lisääntynyt. Edelliseen listaukseensa hän lisäsi tilaustalouden (on-demand economy), jossa asiakkaat löytävät alustojen välityksellä välittömästi tekijän tarvitsemilleen palveluille. Hän totesi, että jakamistalous-termiä käytetään usein väärin. Sillä viitataan usein toimintaan, jossa kysyntä ja tarjonta saadaan kohtaamaan kitkatta, mutta johon ei liity lainkaan jakamista tai yhteistoimintaa. Jos kuluttaja voi siis hoitaa jotakin käyttämällä sovellusta, se ei vielä tarkoita, että yrityksen toiminta olisi jakamistaloutta.²¹

21 Botsman 2015.

Botsman ehdotti, että viiden kriteerin on täytyttävä, jotta ilmiössä voidaan todella katsoa olevan kyse yhteistyöhön perustuvasta jakamistaloudesta. Näitä ovat:

1. Keskeinen liiketoimintaidea on alikäytettyjen voimavarojen hyödyntäminen, tapahtuipa se maksua vastaan tai ei.
2. Yhtiöllä pitäisi olla selkeä arvoihin perustuva missio, johon sisältyvät läpinäkyvyys, inhimillisuus ja autenttisuus.
3. Voimavarojen tarjoajia arvostetaan ja voimaannutetaan, ja yritykset ovat sitoutuneita parantamaan heidän elämänsä taloudellisesti ja sosiaalisesti.
4. Asiakkaiden tulisi hyötyä tavaroiden ja palveluiden tehokkaasta saatavuudesta, eli he maksavat ennemminkin pääsystä kuin omistajuudesta.
5. Kaupankäynti rakentuu hajaantuneille markkinapaikoille tai verkostoille, jotka luovat tunnetta yhteenkuuluvuudesta, yhteisvastuullisuudesta ja keskinäisestä hyötymisestä.²²

22 Botsman 2015.

Arun Sundararajan puolestaan määrittelee jakamistalouden matalien hierarkioiden vertaiskaupaksi, jossa ihmiset käyttävät muutoin vajaalla käytöllä olevia henkisiä ja materiaalisia resurssejaan (pieniä) korvausta vastaan. Jakamistalouden ytimessä on hänen mukaansa siis ajatus olemassa olevien resurssien käyttämisestä tehokkaasti. Sikäli kun talous ennen teollista vallankumousta perustui yhteisöön, uutta jakamistaloudessa ovat digitaaliset teknologiat, joiden avulla yhteisö kasvaa perhettä ja ystäviä laajemmalle. Näin ollen jakamisen mittakaava on aivan eri kuin koskaan ennen. Jakamistaloudessa korostuvat verkostot hierarkkisten instituutioiden sijaan. Sundararajan näkee jakamistalouden markkinaperustaisena ilmiönä, kun uusia markkinoita syntyy uusien hyödykkeiden ja palveluiden myötä.²³

23 Sundararajan 2016, 5–6.

Botsman korostaa Sundararajania enemmän tiettyjä arvoja sekä yritysten sitoutumista ihmisiin ja heidän yhteisöihinsä. Sundararajan nostaa jakamistalouden keskiöön kaupankäynnin vertaisten kesken, mutta Botsmanin kriteereihin tällaista ei sisälly. Botsmanille siis jakamistalouteen sisältyy myös toimintaa, joka on yrityksiltä yksityisille henkilöille (B2C, Business to Customer). Molempien määritelmissä korostuvat alikäytettyjen resurssien käyttö tehokkaasti, hajautunut valta ja verkostojen keskeisyys.

KOHTI JAKAMISTALouden TIUKKAA MÄÄRITELMÄÄ

Ottaen huomioon edellä esitellyn sukulaiskäsitteiden ja jakamistalouden määritelmien moninaisuuden, mikä olisi sääntelyn kannalta mielekäs jakamistalouden määritelmä? Sekä Botsmanin että Sundararajanin määritelmässä korostuvat jakamistalouden myönteiset puolet. Kuten Maailman talousfoorummin raportissa vuonna 2013 hahmoteltiin, jakamistalous ratkaisee potentiaalisesti monia yhteiskunnallisia ja ympäristön kantokykyyn liittyviä ongelmia. Siksi pidän tärkeänä jakamistalouden pysymistä uskollisena näille alkuperäisille tavoitteille. Tämä edellyttää jakamistalouden määrittelemistä tiukasti. Tällaista tiukkaa määritelmää ovat ehdottaneet hollantilaiset tutkijat, jotka ymmärtävät jakamistalouden *väliaikaisen käyttöoikeuden luovuttamiseksi alikäytettyihin fyysisiin hyödykkeisiin kuluttajien kesken*.²⁴

Tästä käyttöoikeuden luovuttamisesta, vuokraamisesta, otetaan mahdollisesti rahallinen korvaus. Toiminta on siis kuluttajien välistä (consumer-to-consumer, C2C, tai peer-to-peer, P2P), ei niin, että hyödykettä vuokrattaisiin yritykseltä kuluttajalle (business-to-consumer, B2C). Määritelmässä hyödykkeen omistaja ei myöskään vaihdu vaan kyse on väliaikaisesta pääsystä hyödykkeeseen. Näin ollen nettikirpputorit jäävät määritelmän ulkopuolelle. Kolmanneksi tässä jakamistalouden määritelmässä on kyse fyysisistä hyödykkeistä, ei palveluksista.²⁵

Jakamistalous erotetaan siis palvelu-tuotetaloudesta, käytetyn tavarän taloudesta (second-hand economy) ja tilaustaloudesta (on-demand economy).²⁶ Palvelu-tuotetalous viittaa toimintaan, jossa yritys tuotteen myymisen sijaan myy oikeutta käyttää tuotetta määrätyn ajan. Esimerkkejä tällaisesta toiminnasta ovat kohtalaisen uudet toimijat, kuten car2go ja Zipcar, mutta myös perinteiset autonvuokrauspalvelut, kuten Hertz.²⁷ Kaikissa näissä on kyse yhtiöiden kuluttajille suuntaamasta liiketoiminnasta, ei kuluttajien välisestä toiminnasta. Siksi kyse ei ole jakamistaloudesta.

Käytetyn tavarän taloudessa sen sijaan kyllä on kysymys kuluttajien välisestä toiminnasta, ja käytettyä tavaraa voidaan myydä (ja enenevässä määrin myydäänkin) verkkoalustojen välityksellä. Sitä ei tässä yhteydessä kuitenkaan lasketa osaksi jakamistaloutta, koska tuotteen omistaja vaihtuu. Silloinhan kyse on pikemminkin kaupankäynnistä kuin jakamisesta.

Tilaustalous, on-demand economy, viittaa esimerkiksi ruoan ja ihmisten kuljettamiseen erillisenä palveluna. Se on läheistä sukua keikkataloudelle. Kun jakamistalous määritellään tiukasti, nousee esiin olennainen ero yhtäältä Uberin, Lyftin ja Didin ja

24 Frenken et al. 2015; Frenken & Schor 2017.

25 Frenken & Schor 2017, 4–5.

26 Frenken et al. 2015. Tilaustalous ja palvelu-tuotetalous eivät ole vakiintuneita suomennoksia.

27 Frenken & Schor 2017, 6; Vaskelainen & Tura 2018, 38.

HOLLANTILAISET TUTKIJAT YMMÄRTÄVÄT JAKAMISTALouden VÄLIAIKAISEN KÄYTTÖOIKEUDEN LUOVUTTAMISEKSI ALIKÄYTETTYIHIN FYYSISIIN HYÖDYKKEISIIN KULUTTAJEN KESKEN.

POSITIIVISTA HALUTTANEEN SÄÄNNELLÄ LÖYHEMMIN,
KUN TAAS TEKNOLOGIAN AIEMPAA KETTERÄMPI
KÄYTTÄMINEN EI SINÄNSÄ OIKEUTA MUITA LÖYSEMPÄÄN
SÄÄNTELYYN. TÄMÄN VUOKSI ON TÄRKEÄÄ, ETTÄ JAKAMIS-
JA ALUSTATALOUTTA EI SEKOITETA KESKENÄÄN.

toisaalta BlaBlaCarin ja muiden kyydinjakoalustojen välillä. Ensimmäisten tapauksessa kyydin tilaaminen aiheuttaa kapasiteetin kasvamista, koska automatka tehdään vain tilauksesta. Jälkimmäisessä tapauksessa taas automatkat tehdään joka tapauksessa, jolloin ylimääräisen kyytiläisen ottaminen mukaan todella voidaan ymmärtää jakamiseksi. Tämä eronteko onkin yleistynyt, ja ensiksi mainittuja kutsutaan yleensä kutsukyytipalveluiksi (ride-hailing) eikä kyytien jakamiseksi (ride-sharing).²⁸

Lisäksi jakamistalouden rajaaminen vain fyysisiä hyödykkeitä koskevaksi on siinäkin mielessä perusteltu, että ihmisiä ei kaiketi voi käyttää väliaikaisesti.²⁹ Vain tavaroita voi käyttää – ihmisten kohdalla kyse on jostain muusta.

Tämän tiukan määritelmän pohjalta voidaan tarkastella tapauskohtaisesti, milloin kyse on jakamistaloudesta ja milloin ei. Näin päästään käsiksi siihen, mikä uudessa taloudellisen toiminnan muodossa on positiivista ja mikä ei. Positiivista haluttaneen säännellä löyhemmin, kun taas teknologian aiempaa ketterämpi käyttäminen ei sinänsä oikeuta muita löysepään sääntelyyn. Tämän vuoksi on tärkeää, että jakamis- ja alustataloutta ei sekoiteta keskenään.

Tätä tiukkaa määritelmää voi verrata Euroopan komission yhteistyötaloudelle (eli jakamistaloudelle) antamaan määritelmään. Komissiohan tarkoittaa yhteistyötaloudella ”sellaisia yhteistyöalustoja hyödyntäviä liiketoimintamalleja, joilla luodaan avoin markkinapaikka usein yksityishenkilöiden tarjoamien tavaroiden tai palvelujen väliaikaista käyttöä varten”.³⁰ Komission yhteistyötaloudelle antama määritelmä on siis jonkinlainen yhdistelmä verkkoalustojen määritelmää sekä yllä olevaa jakamistalouden määritelmää: yhteistyötalous on komissiolle (usein) vertaisten välillä tapahtuvaa ja väliaikaiseen käyttöön liittyvää. Komissio ei kuitenkaan määrittele sitä yksinomaan vertaisten välillä tapahtuvaksi tai vain fyysisiin hyödykkeisiin kohdistuvaksi. Lisäksi se puhuu yhteistyöalustoistakin liiketoimintamallina.

Näin ollen komissio jättää avoimeksi ne hyödyt, joita jakamistaloudella on silloin, kun siltä edellytetään resurssien tehokasta käyttöä niitä jakamalla. Komissio sanookin, että kuluttajat mahdollisesti hyötyvät yhteistyötaloudesta, kun syntyy uusia palveluja, tarjonta laajenee ja hinnat laskevat. Komission mukaan yhteistyötalous ”voi myös kannustaa omaisuuden jakamiseen ja tehokkaampaan resurssien käyttöön, mikä saattaa edistää EU:n kestävästä kehityksen ohjelmaa ja siirtymistä kiertotalouteen”.³¹ Tältä osin komission määritelmä eroaa jakamistalouden tiukasta määritelmästä, jonka mukaan toiminta ei kuulu jakamistalouden piiriin, mikäli resurssien käyttö ei ole tehokasta.

28 Frenken & Schor 2017, 5.

29 Ks. Frenken et al. 2015.

30 Euroopan komissio 2016b, 3.

31 Euroopan komissio 2016b, 2 (korostukset lisätty). Toisaalla komissio määrittelee yhteistyötalouden löyhemmin uudeksi tavaksi tarjota ja käyttää tuotteita ja palveluita verkkoalustojen välityksellä. Näin määriteltynä sen arvioidaan tarjoavan mahdollisuuksia kaikille, kunhan sääntely on oikeanlaista. (Euroopan komissio 2016c.)

MILLAISTA ALUSTATALOUDEN SÄÄNTELYÄ TARVITSEMME?

Kysymys alustatalouden sääntelystä liittyy innovaatioihin. Sääntely on perinteisesti ymmärretty jäykäksi toimintojen rajoittamiseksi ja standardoimiseksi, ja sellaisena esteeksi innovaatioille, joiden ymmärretään nousevan vapauksista, uusista ideoista ja avoimuudesta monimuotoisuudelle.³² Juuri innovatiivisuus liitetään alustatalouteen – sen ajatellaan olevan jotakin aivan uudenlaista. Sääntelyn ja innovaatioiden välisen vastakkainasettelun vuoksi on houkutus säännellä alustataloutta mahdollisimman vähän. Sääntelyä pohdittaessa olisi kuitenkin esitettävä kysymys, mikä alustataloudessa todella on innovatiivista ja mikä taas vanhaa paketoituna uudella tavalla.³³ Alustava vastaukseni on, että tiukasti määritelty jakamistalous todella on innovatiivista (ja monin tavoin hyödyllistä), kun taas muuta osaa alustataloudesta tulee tarkastella tapauskohtaisesti.

Sääntelyn tarve alustataloudessa liittyy muun muassa markkinoille pääsyyn, vastuujärjestelyihin, käyttäjien suojelemiseen, työn tekemiseen liittyviin oikeuksiin (kuten työntekijästatukseen) sekä verotukseen.³⁴ Markkinoille pääsyä saataan rajata esimerkiksi elinkeinoluville, lisensointivelvollisuuksilla ja laatutasoa koskevilla vaatimuksilla. Asunnonvuokrauksessa saatetaan vaatia vaikkapa tiettyä huonekokoja tai kuljetuspalveluissa tiettyä autotyyppiä, vakuutuksia, vakuuksia ja niin edelleen. Vastuukysymykset liittyvät siihen, voiko esimerkiksi sosiaalisen verkkoalustan katsoa olevan vastuussa sen käyttäjien sinne tuottamasta sisällöstä. Käyttäjien suojeleminenkin perustuu nykyisin rajanvetoon elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä. Alustatalouden hämärtäessä tätä rajanvetoa tulee pohdittavaksi, miten alustojen käyttäjien suojeleminen onnistuu, kun palveluntarjoajana on toinen kuluttaja. Työntekijästatuksessa taas kyse on siitä alustatalouden mukanaan tuomasta ilmiöstä, että työtä teetetään yrittäjänä eikä työsuhteessa. Onko työn maailma järjestettävä uudelleen, jos alustatyöntekijät jätetään tämän vuoksi ilman lomaa, sairausajan palkkaa ja eläkekertymiä? Lopuksi mietittävänä ovat myös verotukseen liittyvät asiat, muun muassa henkilökohtaiset tulot, yrityksen tulot, arvonnäisäverotus sekä mahdolliset alakohtaiset verot kuten matkailuvero.³⁵

Kaikkia näitä sääntelyyn liittyviä kysymyksiä olisi ensi vaiheessa lähestyttävä tekeillä ero jakamis- ja alustatalouden välillä. Tiukasti määritellyssä jakamistaloudessa selkeästi uutta – ja myönteistä – on resurssin käyttö tehokkaasti vertaisten kesken ja sitä myöden tavallisten ihmisten voimaantuminen ja hierarkioiden purkautuminen. On oletettavaa, että jakamistaloutta halutaan suojella sääntelyllä, koska sillä on myönteisiä vaikutuksia esimerkiksi maapallon kantokykyyn. Tätä ominaisuutta millä tahansa alustatalouteen laskettavalla ilmiöllä ei välttämättä ole.

Alustatalouden yksittäinen ilmiö saattaa olla jakamistaloutta, mutta ei välttämättä. Jopa yhdessä alustayhtiössä osa toiminnasta saattaa olla jakamistaloutta, vaikka kaikki yhtiön toiminta ei sitä kuitenkaan ole. Otetaan esimerkiksi Airbnb. Monesti kyse on juuri jakamisesta, kun ihmiset lomamatkalle lähtiessään vuokraavat oman asuntonsa ulkopuolisille tai vuokraavat jatkuvasti ylimääräistä huonetta asunnostaan. Mutta samaan aikaan Airbnb:n on todettu nostaneen vuokria esimerkiksi New Yorkissa, koska Airbnb:n takia asuntoja otetaan pois kaupunkien omien asukkaiden vuokra-

32 Ranchordas 2015, 438–439. Teleliikenteen sääntelyä käsittelevissä tutkimuksissa on kuitenkin osoitettu, että päätöksentekijöiden kyky mukautua muuttuviin markkinoihin ja resilientin sääntelyn kehittäminen ovat keskeisiä kestävien politiikkaohjelmien luomisessa.

33 Ks. Ranchordas 2015, 421.

34 Ks. Euroopan komissio 2016b. Komissio käyttää tässä julkaisussa nimitystä yhteistyötalous, joka on sen synonyymi jakamistaloudelle. Tarkasteltavat kysymykset koskevat kuitenkin nähdäkseni koko alustatalouden kenttää.

35 Euroopan komissio 2016b.

markkinoilta. Airbnb:n kautta pyöritetään myös ”haamuhotelleja”, joissa asuntoja vuokrataan matkailijoille jatkuvasti yksittäisinä huoneina.³⁶ Tämä ei ole jakamista vaan liiketoimintaa.

Miten tähän voisi sääntelyllä sitten puuttua? Yksi ratkaisu olisi ”vetää” sääntelyllä alustayhtiöiden toimintaa jakamistalouden suuntaan. Tällöin sääntelyssä voisi ottaa mallia esimerkiksi Amsterdamista, missä oman asunnon vuokraaminen on rajattu 60 päivään vuodessa. Tanskassa verovapaan vuokrauksen rajaksi on asetettu 70 päivää vuodessa. New Yorkin osavaltiossa taas on useimmissa rakennuksissa kiellettyä vuokrata asuntoa alle 30 päivän jaksoissa, ellei vuokranantaja asu asunnossa vuokrauksen aikana. Samalla tavalla Uberin nykytoiminta ei täytä jakamistalouden tiukkaa määritelmää, mutta sääntelyllä sitä voisi tuupata jakamistalouden suuntaan. Tämä tarkoittaisi sitä, että Uberin liiketoimintamalli ei olisi enää olla taksipalvelu tilauksesta vaan se toimisi aidosti kyytien jakamispalveluna. Tällöin Uber-kuljettajat ilmoittaisivat matkoista, jotka ovat aikeissa ajaa joka tapauksessa, jolloin he voisivat ottaa samalle matkalle muita kyytiin.³⁷

36 Springer 2018; Wachsmuth 2018; Airbnb on kieltänyt vaikutuksensa vuokrien nousuun New Yorkissa, ks. AirDNA 2018.

37 Frenken et al. 2015; Greenberg 2018; The Local 2018.

YKSI RATKAISU OLISI ”VETÄÄ” SÄÄNTELYLLÄ ALUSTAYHTIÖIDEN TOIMINTAA JAKAMISTALOUDEN SUUNTAAN.

Eronteko jakamis- ja alustatalouden välillä on kehikko, jonka kautta kysymystä alustatalouden sääntelystä voi alkaa purkaa. On kuitenkin selvää, että alustataloudessa on paljon sellaista, mikä ei taivu ja minkä ei ole tarkoitukseen taipua jakamistaloudeksi. Kun jakamistalous on tapauskohtaisesti erotettu alustataloudesta, voidaan jäljelle jäävää alustataloutta tarkastella kaikkien yllä lueteltujen sääntelyalueiden osalta. Tällöinkin olennaiseksi kysymykseksi nousee kysymys innovatiivisuudesta; onko kyse jostakin niin uudesta, että sille on luotava kokonaan omaa sääntelyä, vai riittääkö nykyinen sääntely (pieniltä osin) tarkistettuna? Tätä tulen käsittelemään erityisesti työn sääntelyn näkökulmasta tulevaisuudessa.

KIRJOITTAJA

YTT MAIJA MATTILA on Kalevi Sorsa -säätiön projektitutkija. Hän tutkii erityisesti alustataloutta ja hahmottelee siitä aiheutuvia muutostarpeita työelämä-, sosiaali- ja koulutuspolitiikalle.

LÄHTEET

- Ailisto, Heikki, Jari Collin, Jari Juhanko, Martti Mäntylä, Sampsa Ruutu ja Timo Seppälä (toim.) sekä Marco Halén, Kari Hiekkänen, Kirsi Hyytinen, Eeva Kiuru, Heidi Korhonen, Jukka Kääriäinen, Päivi Parviainen & Jaakko Talvitie (2016). *Onko Suomi jäämässä alustatalouden junasta?* Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 19/2016.
- Airbnb (2018). Fast Facts. Osoitteessa <https://press.airbnb.com/fast-facts/>. Ladattu 14.8.2018.
- AirDNA (2018). New York City Airbnb Report on Housing Affordability Is Deeply Flawed. 4.5.2018. Osoitteessa <http://blog.airdna.co/new-york-city-airbnb-report-housing-affordability-deeply-flawed-says-data-provider-airdna/>. Ladattu 16.8.2018.
- Botsman, Rachel (2013). The Sharing Economy Lacks a Shared Definition. *Fast Company* 21.11.2013. Osoitteessa <https://www.fastcompany.com/3022028/the-sharing-economy-lacks-a-shared-definition>. Ladattu 11.9.2018.
- Botsman, Rachel (2015). Defining the Sharing Economy. What Is Collaborative Consumption – and What Isn't. *Fast Company* 27.5.2015. Osoitteessa <https://www.fastcompany.com/3046119/defining-the-sharing-economy-what-is-collaborative-consumption-and-what-isnt>. Ladattu 11.9.2018.
- Codagnone, Christiano & Bertin Martens (2016). *Scoping the Sharing Economy: Origins, Definitions, Impact and Regulatory Issues*. Institute for Prospective Technological Studies Digital Economy Working Paper 2016/01. JRC 100369. Joint Research Centre of the European Commission, Bryssel.
- Degryse, Christophe (2017). *Shaping the world of work in the digital economy*. Foresight Brief. European Trade Union Institute, Bryssel.
- Euroopan komissio (2016a). *Digitaalisten sisämarkkinoiden verkkoalustat – Euroopan mahdollisuudet ja haasteet*. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. COM(2016) 288 final, Bryssel 25.5.2016.
- Euroopan komissio (2016b). *Yhteistyötaloutta koskeva eurooppalainen toimintasuunnitelma*. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. COM(2016) 356 final, Bryssel 2.6.2016.
- Euroopan komissio (2016c). The Collaborative Economy. Factsheet. Ref. Ares(2016)2558830 - 02/06/2016.
- Frenken, Koen, Toon Meelen, Martijn Arets & Pieter van de Glind (2015). Smarter regulation for the sharing economy. *Guardian* 20.5.2015. Osoitteessa <https://www.theguardian.com/science/political-science/2015/may/20/smarter-regulation-for-the-sharing-economy>. Ladattu 30.5.2018.
- Frenken, Koen & Juliet Schor (2017). Putting the sharing economy into perspective. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, vol. 23, 3–10.
- Greenberg, Zoe (2018). New York City Looks to Crack Down on Airbnb Amid Housing Crisis. *New York Times* 18.7.2018. Osoitteessa <https://www.nytimes.com/2018/07/18/nyregion/new-york-city-airbnb-crackdown.html>. Ladattu 16.8.2018.
- Kenney, Martin & John Zysman (2016). The Rise of the Platform Economy. *Issues in Science and Technology*, 32:3. Osoitteessa <http://issues.org/32-3/the-rise-of-the-platform-economy/>. Ladattu 20.6.2018.

- Lee, Dayne (2016). How Airbnb Short-Term Rentals Exacerbate Los Angeles's Affordable Housing Crisis: Analysis and Policy Recommendations. *Harvard Law & Policy Review*, vol. 10, 229–253.
- The Local* (2018). In World First, Airbnb to Report Income Directly to Danish Authorities. 18.5.2018. Osoitteessa <https://www.thelocal.dk/20180518/in-world-first-airbnb-to-report-income-directly-to-danish-authorities>. Ladattu 15.8.2018.
- Miller, Claire Cain (2015). When Algorithms Discriminate. *New York Times* 9.7.2015. Osoitteessa <https://www.nytimes.com/2015/07/10/upshot/when-algorithms-discriminate.html>. Ladattu 4.9.2018.
- Ramaswamy Chitra (2017). 'Prejudices play out in the ratings we give' – the myth of digital equality. *The Guardian* 20.2.2017. Osoitteessa <https://www.theguardian.com/technology/2017/feb/20/airbnb-uber-sharing-apps-digital-equality>. Ladattu 4.9.2018.
- Ranchordas, Sofia 2015. Does Sharing Mean Caring? Regulating Innovation in the Sharing Economy. *Minnesota Journal of Law, Science & Technology*, 16:1, 413–475.
- Rinne, April (2013). Young Global Leaders Sharing Economy Dialogue Position Paper 2013. Young Global Leaders Circular Economy Innovation & New Business Models Dialogue, Maailman talousfoorumi. Osoitteessa http://www3.weforum.org/docs/WEF_YGL_CircularEconomyInnovation_PositionPaper_2013.pdf. Ladattu 18.9.2018.
- Rinne, April (2018). The Dark Side of the Sharing Economy. Maailman talousfoorumi 16.1.2018. Osoitteessa <https://www.weforum.org/agenda/2018/01/the-dark-side-of-the-sharing-economy/>. Ladattu 29.8.2018.
- Springer, Scott M. (2018). The Impact of Airbnb on NYC Rents. Office of the Comptroller, Bureau of Budget, City of New York.
- Sundararajan, Arun (2016). *The Sharing Economy. The End of Employment and the Rise of Crowd-Based Capitalism*. MIT Press, Cambridge.
- Tekes 2014. *Tekesin Serve-ohjelman opit ja teesit*. Diaesitys osoitteessa <https://www.slideshare.net/Tekesslide/serven-tuloskiteytykset-julkinen>. Ladattu 18.6.2018.
- Wachsmuth, David, David Chaney, Danielle Kerrigan, Andrea Shillolo & Robin Basalaev-Binder (2018). *The High Cost of Short-Term Rentals in New York City*. School of Urban Planning, McGill University. Osoitteessa <https://mcgill.ca/newsroom/files/newsroom/channels/attach/airbnb-report.pdf>. Ladattu 16.8.2018.
- Vaskelainen, Taneli & Nina Tura (2018). Exploring Problems Associated with the Sharing Economy. *Electronic Journal of Business Ethics and Organization Studies*, 23:1, 37–45.
- Vaughan, Robert & Raphael Daverio (2016). *Assessing the size and presence of the collaborative economy*. PwC UK. Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, Euroopan komissio, Bryssel.

Impulsseja-sarjan uusimpia julkaisuja

VALTANEN, Markku: 'Supertekoälyn sosiaalietiikka' Kesäkuu 2018 (16 s.)

NIEMI, Matti: 'EU:n tuleva rahoituskehys: Nettomaksajan kirous' Kesäkuu 2018 (22 s.)

BORDI, Laura & OKKONEN, Jussi: 'Informaatioergonomian näkökulma tietotyöhön' Toukokuu 2018 (23 s.)

OJANEN, Hanna: 'Suomen EU-puheenjohtajuus: mitä kolmas kerta sanoo?' Huhtikuu 2018 (23 s.)

ELOMÄKI, Anna: 'Feministisempää talouspolitiikkaa. Seitsemän askelta kohti tasa-arvoa edistävää ja syrjimätöntä talouspolitiikkaa' Maaliskuu 2018 (39 s.)

SAPP, Will: 'Onko Justin Trudeau edistyksellisten arvojen globaali valopilkku?' Maaliskuu 2018 (11 s.)

HOLMGREN, Markus: 'Tietön taival. Mikä on Kiinan Uusi silkkitie, mitä sillä tavoitellaan ja mitä sen toteutuminen edellyttää?' Helmikuu 2018 (37 s.)

MATTILA, Maija: 'Alustatalouden haasteet työntekijälle' Tammikuu 2018 (35 s.)

HUUPPONEN, Mari: 'Ruotsin feministinen ulkopolitiikka' Joulukuu 2017 (12 s.)

HONKANEN, Petri: 'Lohkoketjuteknologia – Luottamuksen koodi hajautuneessa yhteiskunnassa' Lokakuu 2017 (31 s.)

MEYER, Henning: 'Poliittisia vastauksia digitaalisen vallankumouksen haasteisiin' Syyskuu 2017 (12 s.)

MUSTOSMÄKI, Armi: 'Pohjoismainen työmarkkinamalli digipaniikin aikakaudella' Kesäkuu 2017 (27 s.)

WINGBORG, Mats: 'Ruotsin terveydenhuollon uudistukset ja niiden vaikutukset' Maaliskuu 2017 (14 s.)

BLÄFIELD, Ville: 'Uusi työ – uudet duunarit. Keskusteluja työn muutoksesta' Helmikuu 2017 (52 s.)

KALEVI
SORSA
SÄÄTIÖ